Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

20. prosince 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Soudní spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a uznávání a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Luganská úmluva II – Litispendence – Pojem ‚soud' – Smírčí orgán podle švýcarského práva pověřený smírčím řízením, které předchází každému řízení ve věci samé"

Ve věci C-467/16,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu, Německo) ze dne 8. srpna 2016, došlým Soudnímu dvoru dne 22. srpna 2016, v řízení

Brigitte Schlömp

proti

Landratsamt Schwäbisch Hall,

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, A. Rosas, C. Toader (zpravodajka), A. Prechal a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: M. Aleksejev, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 5. července 2017,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za B. Schlömp D. Adamem, Rechtsanwalt,

– za Landratsamt Schwäbisch Hall D. Vollmerem, Rechtsanwalt,

– za švýcarskou vládu M. Schöllem a R. Rodriguezem, jako zmocněnci,

– za Evropskou komisi M. Wilderspinem a M. Heller, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. října 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 27 a 30 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané dne 30. října 2007, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008 (Úř. věst. 2009, L 147, s. 1, dále jen „Luganská úmluva II“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi B. Schlömp a Landratsamt Schwäbisch Hall (úřad zemského rady okresu Schwäbisch Hall, Německo, dále jen „správní orgán“), jehož předmětem je návrh na určení neexistence vyživovací povinnosti, který podala B. Schlömp (dále jen „negativní určovací návrh“).

Právní rámec

Luganská úmluva II

3 Hlava II Luganské úmluvy II, nadepsaná „Příslušnost“, obsahuje v oddíle 2, nadepsaném „Zvláštní příslušnost“, čl. 5 odst. 2, který stanoví:

„Osoba, která má bydliště na území některého státu vázaného touto úmluvou, může být v jiném státě vázaném touto úmluvou žalována,

[…]

2. ve věcech týkajících se výživného,
   a) u soudu místa, kde má oprávněná osoba k výživě bydliště nebo místo obvyklého pobytu […]“

4 Oddíl 9, nadepsaný „Překážka litispendence a závislá řízení“, hlavy II této úmluvy obsahuje články 27 až 30. Článek 27 uvedené úmluvy zní:

„1. Je-li u soudů různých států vázaných touto úmluvou zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

2. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch prvního soudu.“

5 Článek 30 téže úmluvy stanoví:

„Pro účely tohoto oddílu se okamžikem, kdy bylo zahájeno řízení, rozumí

1. okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti žalovanému, nebo

2. okamžik, kdy je písemnost předána úřadu, který provádí doručení, pokud musí být písemnost před svým podáním soudu doručena žalovanému, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému podání písemnosti u soudu.“

6 Hlava V Luganské úmluvy II, nadepsaná „Obecná ustanovení“, obsahuje mimo jiné článek 62, který stanoví:

„Pro účely této úmluvy se ‚soudem‘ rozumí jakýkoli orgán, kterému stát vázaný touto úmluvou přiznává příslušnost ve věcech spadajících do oblasti působnosti této úmluvy.“

7 Hlava VII Luganské úmluvy II, nadepsaná „Vztah k nařízení Rady (ES) č. 44/2001 a dalším právním aktům“, obsahuje článek 64, který stanoví:

„1. Touto úmluvou není dotčeno používání nařízení Rady (ES) č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [(Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)] a veškerých jeho změn, Úmluvy o příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Bruselu dne 27. září 1968, protokolu o výkladu této úmluvy Soudním dvorem Evropských společenství, podepsaného v Lucemburku dne 3. června 1971 a pozměněného úmluvami o přistoupení států přistupujících k Evropským společenstvím k dotyčné úmluvě a k dotyčnému protokolu a Dohody mezi Evropským společenstvím a Dánským královstvím o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Bruselu dne 19. října 2005, členskými státy Evropského společenství.

2. Tato úmluva se však vždy použije

a) ve věcech příslušnosti, má-li žalovaný bydliště na území státu, v němž platí tato úmluva, ale neplatí žádný z právních aktů uvedených v odstavci 1 tohoto článku, nebo pokud články 22 nebo 23 této úmluvy určují příslušnost soudů tohoto státu;

b) ve vztahu k litispendenci nebo k závislým řízením, jak stanoví články 27 a 28, jsou-li řízení zahájena ve státě, v němž platí tato úmluva, ale neplatí žádný z právních aktů uvedených v odstavci 1 tohoto článku, a ve státě, v němž platí jak tato úmluva, tak i některý z právních aktů uvedených v odstavci 1 tohoto článku;

[…]“

Unijní právní úprava

Nařízení č. 44/2001

8 Oddíl 9, nadepsaný „Překážka litispendence a závislá řízení“, kapitoly II nařízení č. 44/2001 obsahuje články 27 až 30. Článek 27 uvedeného nařízení stanoví:

„1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který řízení zahájil jako první.

2. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepříslušný ve prospěch prvního soudu.“

9 Článek 30 téhož nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto oddílu se okamžikem, kdy bylo zahájeno řízení, rozumí

1. okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti žalovanému, nebo

2. okamžik, kdy je písemnost předána úřadu, který provádí doručení, pokud musí být písemnost před svým podáním soudu doručena žalovanému, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému podání písemnosti u soudu.“

Nařízení (EU) č. 1215/2012

10 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1), kterým bylo zrušeno nařízení č. 44/2001, se s výjimkou některých svých ustanovení použije od 10. ledna 2015.

11 Článek 29 odst. 1 a 2 a článek 32 tohoto nařízení v podstatě přebírají ustanovení článků 27 a 30 nařízení č. 44/2001.

Nařízení (ES) č. 4/2009

12 Podle článku 3 nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Úř. věst. 2009, L 7, s. 1):

„K rozhodování ve věcech vyživovacích povinností je v členských státech příslušný

a) soud místa, v němž má odpůrce místo obvyklého pobytu, nebo

b) soud místa, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nebo

[…]“

13 Podle čl. 68 odst. 1 tohoto nařízení:

„S výhradou čl. 75 odst. 2 se tímto nařízením mění nařízení (ES) č. 44/2001 tak, že se nahrazují ustanovení uvedeného nařízení vztahující se na vyživovací povinnosti.“

Švýcarské právo

Občanský soudní řád

14 Občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“) v článku 62, nadepsaném „Začátek litispendence“, který se nachází v hlavě 4, nadepsané „Litispendence a zpětvzetí žaloby“, části 1 tohoto soudního řádu, stanoví:

„1 Řízení se zahajuje podáním návrhu na uzavření smíru, žaloby, návrhu nebo společné žádosti o rozvod.

[…]“

15 Smírčí řízení je upraveno v článcích 197 až 212 hlavy 1 části 2 OSŘ. Podle článku 197 OSŘ, nadepsaného „Zásada“:

„Řízení ve věci samé musí předcházet pokus o dosažení smíru u smírčího orgánu.“

16 Článek 198 OSŘ uvádí výjimky, kdy se smírčí řízení neuskuteční.

17 Kapitola 2, nadepsaná „Smírčí řízení“, hlavy 1 části 2 OSŘ obsahuje články 202 až 207. Článek 202 OSŘ, nadepsaný „Zahájení“, stanoví:

„1 Řízení se zahajuje návrhem na uzavření smíru. […]

2 Návrh na uzavření smíru musí obsahovat označení protistrany, návrhové žádání a popis předmětu sporu.

3 Smírčí orgán bezodkladně doručí návrh protistraně a současně předvolá účastníky řízení k jednání.

[…]“

18 Kapitola 3, nadepsaná „Smír a povolení podat žalobu“, hlavy 1 části 2 OSŘ obsahuje články 208 a 209. Podle článku 208 OSŘ, nadepsaného „Smír“:

„1 Je-li dosaženo dohody, smírčí orgán zaprotokoluje smír, uznání nebo bezpodmínečné zpětvzetí návrhu, které následně předloží k podpisu účastníkům řízení. Každý z účastníků řízení obdrží kopii protokolu.

2 Smír, uznání nebo zpětvzetí návrhu má účinky pravomocného rozhodnutí.“

19 Článek 209 OSŘ, nadepsaný „Povolení podat žalobu“, stanoví:

„1 Není-li dosaženo dohody, smírčí orgán tuto skutečnost zaprotokoluje a vydá povolení podat žalobu:

[…]

b. žalobci […]

[…]

3 Žalobce je oprávněn podat žalobu k soudu ve lhůtě tří měsíců od vydání povolení podat žalobu.

[…]“

20 Kapitola 4, nadepsaná „Návrh rozsudku a rozhodnutí“, hlavy 1 části 2 OSŘ obsahuje články 210 až 212. Článek 210, nadepsaný „Návrh rozsudku“, stanoví:

„1 Smírčí orgán může účastníkům řízení předložit návrh rozsudku:

[…]

c. v ostatních majetkových sporech, jejichž hodnota sporu nepřekračuje 5 000 [švýcarských] franků [(CHF) (přibližně 4 350 eur)].

[…]“

21 Článek 211 OSŘ, nadepsaný „Účinky“, uvádí:

„1 Návrh rozsudku se považuje za přijatý a má účinky pravomocného rozhodnutí, pokud jej žádný z účastníků řízení neodmítne ve lhůtě dvaceti dnů ode dne, kdy byl písemně sdělen účastníkům řízení. Odmítnutí nemusí být odůvodněno.

2 Po doručení odmítnutí vydá smírčí orgán povolení podat žalobu:

[…]“

22 Podle článku 212 OSŘ, nadepsaného „Rozhodnutí“, „smírčí orgán může na základě návrhu žalobce rozhodnout ve věci samé v majetkových sporech, jejichž hodnota sporu nepřekračuje 2 000 [CHF (přibližně 1740 eur)]“ a „řízení je ústní.“

Spolkový zákon o mezinárodním právu soukromém

23 Spolkový zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění použitelném na spor v původním řízení v článku 9, nadepsaném „Litispendence“, který spadá do oddílu 2, nadepsaného „Příslušnost“, stanoví:

„1 Bylo-li řízení v téže věci a mezi týmiž účastníky řízení zahájeno nejprve v zahraničí, švýcarský soud přeruší řízení, pokud lze předpokládat, že zahraniční soud vydá v přiměřené lhůtě rozhodnutí, které může být ve Švýcarsku uznáno.

2 Pro určení, kdy bylo ve Švýcarsku zahájeno řízení, je rozhodující datum prvního úkonu, který je nezbytný pro zahájení řízení. Stačí zahájení smírčího řízení.

3 Švýcarský soud odmítne svoji příslušnost, je-li mu předloženo zahraniční rozhodnutí, které může být ve Švýcarsku uznáno.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

24 Paní B. Schlömp, s bydlištěm ve Švýcarsku, je biologickou dcerou paní H. S., která je z důvodu své odkázanosti na péči umístěna v hospici v Německu a pobírá doplňkové dávky sociální pomoci vyplácené správním orgánem.

25 Podle německého práva se dávky schválené orgány veřejné moci poskytují zařízení sociální pomoci, které může formou regresu požadovat jejich zaplacení od biologických dětí, které jsou dostatečně způsobilé přispívat.

26 Dne 16. října 2015 podal správní orgán návrh na uzavření smíru k Friedensrichteramt des Kreises Reiat, Kanton Schaffhausen (smírčí soud okresu Reiat, kanton Schaffhausen, Švýcarsko), který jedná jako smírčí orgán, a domáhal se, aby B. Schlömp zaplatila částku alespoň 5 000 eur s výhradou, že tato částka může být změněna poté, co posledně uvedená sdělí požadované informace.

27 Vzhledem k tomu, že pokus o smír nebyl úspěšný, Friedensrichteramt des Kreises Reiat (smírčí soud okresu Reiat) vydal dne 25. ledna 2016 „povolení podat žalobu“, které bylo správnímu orgánu doručeno dne 26. ledna 2016.

28 Dne 11. května 2016 podal správní orgán u Kantonsgericht Schaffhausen (kantonální soud v Schaffhausenu, Švýcarsko) žalobu proti paní B. Schlömp na zaplacení minimální částky uvedené v bodě 26 tohoto rozsudku z titulu výživného, s výhradou zvýšení této částky v závislosti na případných dodatečných informacích týkajících se platební schopnosti posledně uvedené.

29 Po podání návrhu na uzavření smíru, ale před zahájením řízení u Kantonsgericht Schaffhausen (kantonální soud v Schaffhausenu), podala B. Schlömp na základě čl. 3 písm. a) nebo b) nařízení č. 4/2009 u Amtsgericht (Familiengericht) Schwäbisch Hall [okresní soud (soud pro rodinné záležitosti) v Schwäbisch Hall, Německo] podáním ze dne 19. února 2016, doručeným tomuto soudu dne 22. února 2016, negativní určovací návrh.

30 Rozhodnutím ze dne 7. března 2016 se tento soud prohlásil za místně nepříslušný rozhodnout ve věci a postoupil věc předkládajícímu soudu, Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu), u něhož bylo řízení zahájeno dne 21. března 2016.

31 Poté, co byl dne 26. dubna 2016 doručen negativní určovací návrh správnímu orgánu, posledně uvedený vznesl dne 17. května 2016 námitku litispendence, protože ve Švýcarsku již probíhalo řízení a předkládající soud má podle čl. 27 odst. 1 Luganské úmluvy II povinnost přerušit řízení. Brigitte Schlömp navrhla tuto námitku zamítnout, neboť vychází z toho, že smírčí orgán není „soudem“, a ustanovení čl. 27 odst. 1 Luganské úmluvy II proto není použitelné.

32 Předkládající soud, který odkazuje na judikaturu Soudního dvora, zejména na rozsudky ze dne 8. prosince 1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, EU:C:1987:528), a ze dne 6. prosince 1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400), má za to, že žaloba na zaplacení spojená s žádostí o informace, která byla podána ve Švýcarsku správním orgánem, jakož i negativní určovací návrh podaný v Německu, mají oba původ v otázce, zda má B. Schlömp vyživovací povinnost na základě zákonné subrogace.

33 Předkládající soud konstatuje, že z ustanovení OSŘ, zejména z jeho čl. 62 odst. 1 ve spojení s jeho čl. 202 odst. 1 vyplývá, že ve švýcarském právu, až na některé výjimky, které se v projednávané věci neuplatní, se řízení nutně zahajuje podáním návrhu na uzavření smíru. V důsledku toho tento soud zastává názor, že smírčí řízení a následné soudní řízení představují jeden a týž procesní celek.

34 Předkládající soud si však klade otázku, zda smírčí orgán, k němuž je podán návrh na uzavření smíru, může být považován za „soud“ ve smyslu článků 27 a 30 Luganské úmluvy II.

35 Za těchto okolností se Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Spadá i smírčí orgán podle švýcarského práva pod pojem ‚soud‘ ve smyslu článků 27 a 30 Luganské úmluvy [II]?“

K předběžné otázce

36 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 27 a 30 Luganské úmluvy II vykládány v tom smyslu, že v případě překážky litispendence je okamžik, kdy bylo zahájeno povinné smírčí řízení u smírčího orgánu podle švýcarského práva, okamžikem, kdy se řízení u „soudu“ považuje za zahájené.

K použitelnosti Luganské úmluvy II

37 Luganská úmluva II vstoupila v platnost mezi Evropskou unií a Švýcarskou konfederací dne 1. ledna 2011 (Úř. věst. 2011, L 138, s. 1). Podle čl. 5 odst. 2 této úmluvy spory ve věcech týkajících se výživného v zásadě spadají do jejího rozsahu působnosti.

38 Úvodem je třeba přezkoumat, zda se ve světle článku 64 Luganské úmluvy II, který upravuje vztah této úmluvy k nařízení č. 44/2001, může Luganská úmluva II použít na spor v původním řízení.

39 Podle čl. 64 odst. 1 Luganské úmluvy II není touto úmluvou dotčeno zejména používání nařízení č. 44/2001 a veškerých jeho změn členskými státy. Jak však vyplývá z čl. 64 odst. 2 písm. b) této úmluvy, tato úmluva se vždy použije ve vztahu k litispendenci, jsou-li řízení zahájena ve státě, v němž platí uvedená úmluva, ale neplatí žádný z právních aktů uvedených v čl. 64 odst. 1 – jako Švýcarská konfederace – a ve státě, v němž platí jak tato úmluva, tak některý z právních aktů uvedených v tomto odstavci 1 – jako je Spolková republika Německo.

40 Nařízení č. 44/2001 bylo zrušeno nařízením č. 1215/2012, přičemž posledně uvedené nařízení je s výjimkou některých jeho ustanovení použitelné od 10. ledna 2015.

41 Jak vyplývá z čl. 68 odst. 1 nařízení č. 4/2009, toto nařízení mění nařízení č. 44/2001 tak, že se nahrazují ustanovení posledně uvedeného nařízení vztahující se na vyživovací povinnosti. S výhradou přechodných ustanovení nařízení č. 4/2009 musí členské státy ve věcech vyživovací povinnosti používat ustanovení tohoto nařízení týkající se příslušnosti, uznávání, vykonatelnosti a výkonu rozhodnutí, jakož i právní pomoci, místo ustanovení nařízení č. 44/2001. Mezi ustanoveními nařízení č. 4/2009 týkajícími se příslušnosti se nachází jeho čl. 3 písm. a).

42 Vzhledem k tomu, že čl. 64 odst. 1 Luganské úmluvy II odkazuje na veškeré změny nařízení č. 44/2001, musí být tento odkaz chápán jako odkaz zahrnující nařízení č. 4/2009 a č. 1215/2012.

43 V důsledku toho je podle čl. 64 odst. 2 Luganské úmluvy II tato úmluva použitelná na spor v původním řízení.

K věci samé

44 Jak vyplývá ze znění čl. 27 odst. 1 Luganské úmluvy II, překážka litispendence vzniká tehdy, je-li u soudů různých států zahájeno řízení v téže věci mezi týmiž stranami.

45 Článek 30 Luganské úmluvy II definuje okamžik, kdy se řízení pro účely oddílu 9 hlavy II této úmluvy považuje za zahájené, a to buď jako okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti žalovanému, nebo jako okamžik, kdy je písemnost předána úřadu, který provádí doručení, pokud musí být písemnost před svým podáním soudu doručena žalovanému, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému podání písemnosti u soudu.

46 Nejprve je třeba uvést, že tato ustanovení Luganské úmluvy II mají téměř stejné znění jako odpovídající články nařízení č. 44/2001 a č. 1215/2012.

47 Jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 27 svého stanoviska, cíl jednotného výkladu rovnocenných ustanovení Luganské úmluvy II a nařízení č. 44/2001, jakož i veškerých jeho změn, vyplývá zejména z posledního bodu odůvodnění protokolu 2 o jednotném výkladu úmluvy a o Stálém výboru (Úř. věst. 2007, L 339, s. 27), jakož i z článku 1 tohoto protokolu, podle nichž soudy, které mají úmluvu používat a vykládat, jsou povinny zajistit souladný výklad rovnocenných ustanovení uvedených nástrojů.

48 Soudní dvůr rovněž poukázal na shodu předmětů úpravy a znění mezi nařízením č. 44/2001 a ustanoveními Luganské úmluvy II, která umožňuje zaručit soudržnost mezi oběma právními režimy [v tomto smyslu viz posudek 1/03 (Nová Luganská úmluva) ze dne 7. února 2006, EU:C:2006:81, body 152 a 153].

49 Dále vzhledem k paralelismu, který existuje mezi mechanismy pro řešení případů překážky litispendence zavedenými Luganskou úmluvou II a nařízeními č. 44/2001 a č. 1215/2012 a vzhledem k cíli jednotného výkladu, který je uveden v bodě 47 tohoto rozsudku, je třeba vycházet z toho, že článek 27 Luganské úmluvy II má objektivní a automatickou povahu, a je založen na chronologickém pořadí, v němž příslušné soudy zahájily řízení (viz obdobně rozsudek ze dne 4. května 2017, HanseYachts, C-29/16, EU:C:2017:343, bod 28 a citovaná judikatura).

50 V tomto kontextu, jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 41 svého stanoviska, článek 30 Luganské úmluvy II definuje jednotně a autonomně okamžik, kdy se pro účely použití oddílu 9 hlavy II této úmluvy, zejména jejího článku 27, považuje řízení za zahájené, s cílem snížit riziko, že v různých smluvních státech budou probíhat souběžná řízení.

51 Konečně, pokud jde o podmínky stanovené v čl. 27 odst. 1 Luganské úmluvy II týkající se totožnosti účastníků řízení, důvodu a předmětu návrhových žádání podaných u soudů různých států, je třeba uvést, že z judikatury Soudního dvora týkající se výkladu článku 27 nařízení č. 44/2001, použitelné pro výklad článku 27 Luganské úmluvy II, vyplývá, že návrh směřující k tomu, aby bylo rozhodnuto, že žalovaný odpovídá za škodu, má tentýž důvod a tentýž předmět jako negativní určovací žaloba tohoto žalovaného, směřující k tomu, aby bylo určeno, že za uvedenou škodu neodpovídá (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. prosince 2013, NIPPONKOA Insurance, C-452/12, EU:C:2013:858, bod 42 a citovaná judikatura).

52 V projednávaném případě, jak konstatoval předkládající soud, existuje situace překážky litispendence mezi před ním zahájeným řízením a řízením, které bylo zahájeno u Kantonsgericht Schaffhausen (kantonální soud v Schaffhausenu), protože obě tyto věci mají svůj původ v otázce, zda B. Schlömp má na základě zákonné subrogace vyživovací povinnost.

53 Z OSŘ vyplývá, že ve švýcarském právu se řízení zahajuje podáním návrhu na uzavření smíru, žaloby, návrhu nebo společné žádosti o rozvod. Smírčí řízení je stanoveno zákonem, podléhá zásadě kontradiktornosti a je v zásadě povinné. Jeho neprovedení má za následek nepřípustnost případného pozdějšího podání žaloby. Toto řízení může vést buď k vydání závazného rozhodnutí ve sporech, jejichž hodnota nepřesahuje 2 000 CHF (přibližně 1 740 eur), nebo k návrhu rozsudku, který může nabýt účinky pravomocného rozhodnutí v případě, že není odmítnut, u sporů, jejichž hodnota nepřesahuje 5 000 CHF (přibližně 4 350 eur), nebo k schválení smíru nebo k vydání povolení podat žalobu. V posledně uvedeném případě může žalobce podat žalobu k soudu ve lhůtě tří měsíců od vydání povolení podat žalobu. Článek 9 spolkového zákona o mezinárodním právu soukromém dále stanoví, že v případě překážky litispendence je pro určení, kdy bylo ve Švýcarsku zahájeno řízení, rozhodující datum prvního úkonu, který je nezbytný pro zahájení řízení; stačí přitom zahájení smírčího řízení.

54 Navíc, jak uvedla švýcarská vláda ve svém ústním vyjádření, smírčí orgány podléhají zárukám, které jsou stanoveny v OSŘ, pokud jde o odmítnutí smírčích soudců, z nichž jsou tyto orgány složeny, a vykonávají svoji činnost zcela nezávisle.

55 Z těchto ustanovení vyplývá, že při výkonu úkolů, které jim svěřuje OSŘ, je možné smírčí orgány považovat za „soud“ ve smyslu článku 62 Luganské úmluvy II.

56 Podle znění článku 62 Luganské úmluvy II se totiž „soudem“ rozumí jakýkoli orgán, kterému stát vázaný touto úmluvou přiznává příslušnost ve věcech spadajících do oblasti působnosti této úmluvy.

57 Jak bylo zdůrazněno v důvodové zprávě k uvedené úmluvě, kterou vypracoval Fausto Pocar a kterou schválila Rada (Úř. věst. 2009, C 319, s. 1), formulace článku 62 Luganské úmluvy II zavádí funkční přístup, podle něhož je orgán považován za soud na základě úkolů, které vykonává, a nikoli na základě formální klasifikace podle vnitrostátního práva.

58 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že články 27 a 30 Luganské úmluvy II musí být vykládány v tom smyslu, že v případě překážky litispendence je okamžik, kdy bylo zahájeno povinné smírčí řízení u smírčího orgánu podle švýcarského práva, okamžikem, kdy se řízení u „soudu“ považuje za zahájené.

K nákladům řízení

59 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

Články 27 a 30 Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané dne 30. října 2007, jejíž uzavření bylo schváleno jménem Společenství rozhodnutím Rady 2009/430/ES ze dne 27. listopadu 2008, musí být vykládány v tom smyslu, že v případě překážky litispendence je okamžik, kdy bylo zahájeno povinné smírčí řízení u smírčího orgánu podle švýcarského práva, okamžikem, kdy se řízení u „soudu“ považuje za zahájené.

Podpisy.